

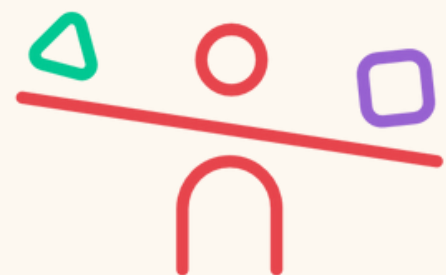
Roditeljstvo i digitalna ravnoteža - Politike po mjeri djece i roditelja

Mentalno zdravlje roditelja i djece: mogućnosti i prostor djelovanja lokalnih zajednica

Izv. prof. dr. sc. Marijana Kletečki Radović

Katedra za teoriju i metode socijalnog rada, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

3. prosinca 2025., Hotel Dubrovnik, Zagreb

RODITELJI
IZMEĐU OSOBNOG
I DRUŠTVENOG

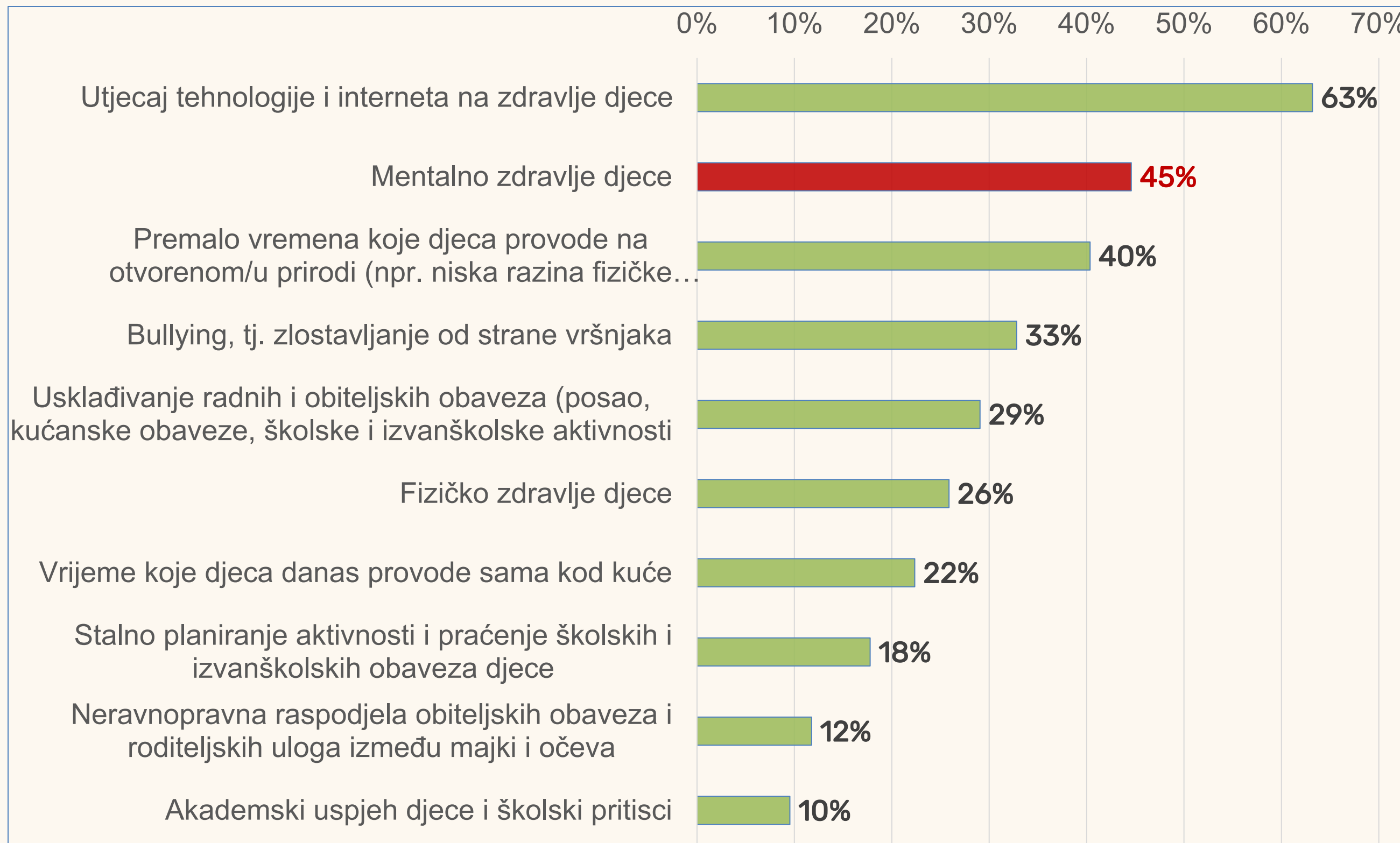
Tematska sustavna podrška
Moderni izazovi roditeljstva i
demografija

Mentalno zdravlje djece: briga i izazov roditeljstva

Što mislite koje od sljedećih tema najviše brinu roditelje danas u pogledu odgoja djece, a da nisu financijske prirode?

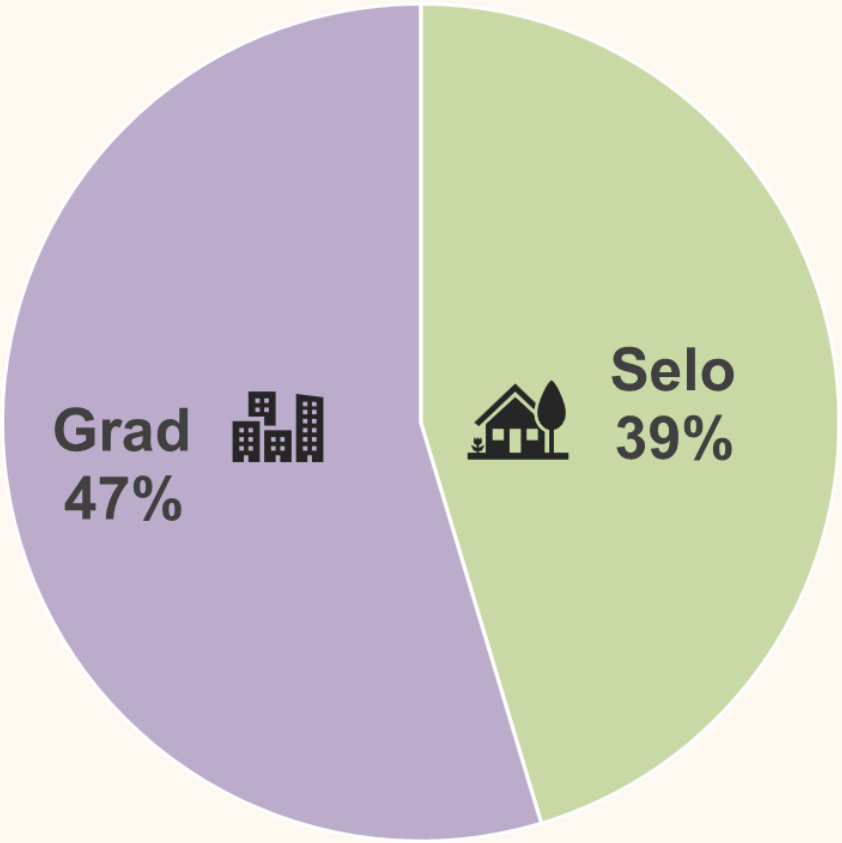
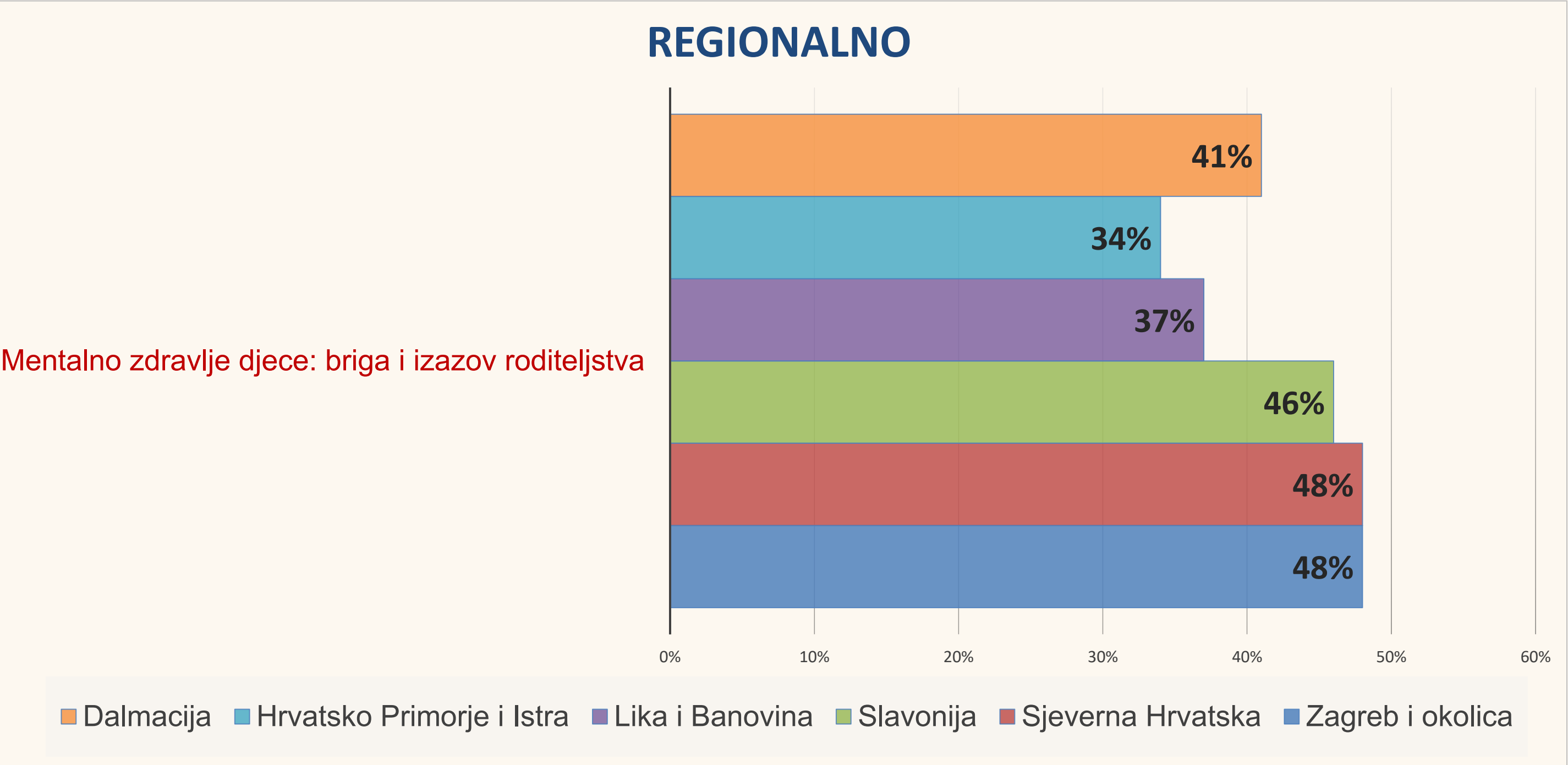

77% građana
slaže se da je za roditelje
danas veliki izazov kako se
nositi s mentalnim
zdravljem djece
(80% Ž vs. 75% M)

Mlađi od 30 godina i oni
između 45 i 59 godina
pokazuju veću zabrinutost
za mentalno zdravlje djece

Mentalno zdravlje djece: briga i izazov roditeljstva

Što mislite koje od sljedećih tema najviše brinu roditelje danas u pogledu odgoja djece, a da nisu financijske prirode?

Izvor: Percepcija javnosti o demografskim promjenama i izazovima modernog roditeljstva u HR, Roda/Ipsos, 2024.

Zašto je tema mentalnog zdravlja tako izražena briga?

- Vrijeme složenih društvenih promjena, visokih zahtjeva, digitalizacije, opterećenost ekonomskim, socijalnim i zdravstvenim krizama, elementarne nepogode, ratovi, migracije, klimatske promjene, siromaštvo i socijalne nejednakosti, sve su okolnosti koje su zadesile i obilježile globalno, europsko i hrvatsko društvo unazad 30 godina

– ostavljajući dubok trag na mentalno zdravlje ljudi ! (WHO, 2022)

U EU svaka šesta osoba
(17,3% stanovništva)
ima izražene poremećaje
mentalnog zdravlja.

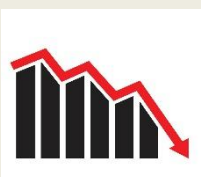
Najčešći poremećaji,
i kod žena i muškaraca,
jesu anksiozni i depresivni
poremećaji.

Jedna od osam osoba na svijetu
(970 milijuna ljudi)
živi s nekim od poremećaja
mentalnog zdravlja.

Tri desetljeća koja su u Hrvatskoj obilježena velikim turbulencijama i krizama: nacionalno i lokalno

1990-ih godina izloženi ratu, društvenoj, političkoj i ekonomskoj tranziciji koja je dovela do velikog osjećaja nepravde i porasta društvenih nejednakosti

2010. godine Hrvatsku je zadesila globalna financijska i ekonomska kriza koja je osiromašila ljude i mnoge dovela do ruba egzistencije, pri čemu su stope nezaposlenosti bile vrlo visoke

ratom pogođena istočna Slavonija je 2014. godine bila dodatno izložena elementarnoj nepogodi, odnosno velikim poplavama

2020. godine pogođeni smo pandemijom bolesti COVID-19, koja je prerasla u iscrpljujuću zdravstvenu krizu koja se prelila na sve segmente života

da bi nas potom zadesili i razorni zagrebački i petrinjski potresi 2020. i 2021. godine

inflacija, visoke cijene, niske plaće, nezadovoljavajući životni standard, 2024. godine

Život ljudi u Hrvatskoj obilježen „**ISCRPLJENOSTI KRIZAMA**“ (*crisis fatigue*).

Mentalno zdravlje djece i odraslih u Hrvatskoj

- u Hrvatskoj **11,5% djece i mladih** (oko 50 000) u dobi od 10 do 19 godina živi s nekim od problema mentalnog zdravlja (UNICEF, 2021).
- **20 do 30%** adolescenata (N=3261) pokazuje ozbiljne simptome **depresivnosti (djevojke 26,8%), anksioznosti (djevojke 39,2%)** i stresa (Novak, 2024). Poteškoćama mentalnoga zdravlja posebno su izložene **djevojke** iz obitelji **nižeg socioekonomskog statusa**!
- **24%** adolescenata iskazalo je da se **namjerno samoozljeđuje i nanosi bol**. Mogućnost suicida razmatralo je **23%** učenika, **15% učenika izjasnilo se da ima plan za suicid**, a **6%** ih je pokušalo počiniti suicid (Novak, 2024)
- **Nezadovoljstvo životom** (iskazalo je **25%** učenika 7. razreda i **31%** učenika 3. razreda srednje škole (Jokić i sur., 2023.)

Mentalno zdravlje djece i odraslih u Hrvatskoj

- Djeca i mladi koji se **većinu vremena ili uvijek osjeća usamljeno** (HBSC, 2022)

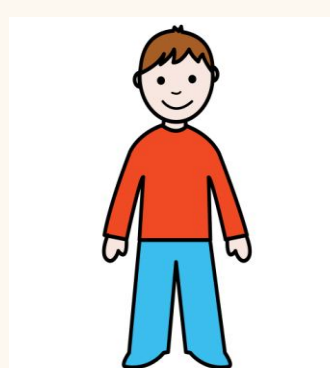
- **12%**

11. godišnjih

i

- **6%**

- **8%**

- **10%**

- **20%**

13. godišnjih

- **23%**

15. godišnjih

RIZIK ZA POTEŠKOĆE MZ

DOB (starija djeca), SPOL (Ž),

NIŽI SOCIOEKONOMSKI STATUS,

MODERNO DOBA

KAKO BRINEMO O SREDNJOŠKOLCIMA, POSEBICE O DJEVOJKAMA?

- **Odrasli** (18 – 65 godina) (N=1 201) – **ozbiljnu i vrlo ozbiljnu razinu poteškoća mentalnog zdravlja** – **15,3%** sudionika; PTSP **20,6%**, depresivnost **18,7%**, anksioznost **16,1%** i stres **8,2%**

(Ajduković i sur., 2021.)

60% roditelja kaže da je najveći problem za zdravlje djece utjecaj tehnologije i interneta

48% djece 7. razreda OŠ
provodi 3 i više sati dnevno u
online svijetu

9% djece provodi 9 i više
sati dnevno u online svijetu

33% roditelja ne osjeća se
dovoljno tehnološki vješto da bi
mogli pratiti što djeca rade na
uređajima i internetu

69% učenika 7. razreda OŠ smatra da su ekrani i internet izuzetno velik problem njihove
generacije

30% srednjoškolaca iskazalo da se korištenje digitalne tehnologije negativno
odražava na njihovo mentalno zdravlje

*Izvor: Percepcija javnosti o demografskim promjenama i izazovima modernog roditeljstva u HR, Roda/Ipsos, 2024.
Jokić i sur., 2023.*

Mogućnosti i prostor djelovanja lokalnih zajednica

Mentalno zdravlje je previše važno da bismo ga prepustili samo javnozdravstvenom sustavu i stručnjacima pomagačkih profesija!

Urbane sredine

- 20% veća vjerojatnost da će osoba iskusiti depresiju
- veća vjerojatnost izolacije i usamljenosti
- roditelji zabrinutiji za MZ djece
- **bolji pristup osnovnim uslugama zaštite MZ**
- **bolji pristup socijalnim uslugama – obrazovanja, zapošljavanja, socijalizacije...**
- **šire društvene mreže i prilike**

Ruralne sredine

- češće prisutan rizik siromaštva djece i obitelji
- 66% roditelja – troškovi hrane glavna financijska prepreka
- slabije razvijena infrastruktura, ograničena dostupnost socijalnih usluga i usluga zaštite MZ
- niža razina ekonomske razvijenosti i veće socijalne nejednakosti
- **roditelji značajno manje zabrinuti za MZ djece**

Nema veće razlike u zabrinutosti roditelja zbog utjecaja tehnologije i interneta na razvoj djece (prva briga)

GRAD 25% vs. SELO 27%

Mogućnosti i prostor djelovanja lokalnih zajednica

O ČEMU TREBA VODITI RAČUNA

HOLISTIČKI PRISTUP organizaciji sustava brige o MZ u LZ

- uzimanje u obzir individualne dobrobiti djece i roditelja u pojedinoj LZ
- uzimanje u obzir društvenih i ekonomskih čimbenika - društvenih nejednakosti koje proizlaze iz (ne)razvijenosti LZ
- okolinskih čimbenika i kulture (npr. dostupan i pristupačan prostor za igru i slobodno vrijeme djece i mladih, roditelja, obitelji)
- integriranje nacionalnih resursa i sustava javnih politika s lokalnim potrebama i akcijskim planovima razvoja LZ
- **Nacionalni problemi:** nedostatak stručnjaka za MZ djece, nedostatni kapaciteti za liječenje i skrb o djeci s poremećajima MZ, nedostatne usluge prevencije i osnaživanja MZ, izostanak prioritiziranja razvoja, unapređenja i implementacije politika MZ za djecu i roditelje (Pravobraniteljica za djecu, 2024., Kletečki Radović, 2025.)

Prostor djelovanja lokalnih zajednica u mjerama brige za MZ djece i roditelja

Županije

- Centar za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti pri Zavodu za javno zdravstvo županije (psihodijagnostika i savjetovanje)
- Nastavni zavod za javno zdravstvo županije – savjetovanje i upućivanje u psihološka savjetovališta ili bolnicu djece s poteškoćama MZ detektirane sistematskim pregledima (YP core upitnik)
- Predavanja za djecu i adolescente o MZ i bolestima ovisnosti
- Integriranje preventivnih programa: Trening životnih vještina (za učenike u OŠ); PoMoZi Da programa za edukaciju nastavnika u SŠ; Abeceda zdravlja, Živjeti zdravo
- Izdavanje biltena i brošura o zaštiti MZ

Veliki gradovi > 100 000

- Centri za mentalno zdravlje u zajednici – Timovi za djecu i adolescente, Timovi za odrasle; usluga bez uputnice i plaćanja; projektna aktivnost
- Centar za zdravlje mladih –savjetovališta za mlade; „drop in” načelo; bez uputnice i plaćanja
- Subvencija rane razvojne podrške djeci u dobi do 3. godine života
- Portali za anonimno psihološko savjetovanje
- Sufinanciranje savjetovališta za studente
- Financiranje programa zdravstvenog odgoja u osnovnim školama
- Izdavanje priručnika i brošura o zaštiti MZ

Gradovi < 10 000

- Kroz sufinanciranje rada vrtića, udruga/OCD
- Financiranje (osiguravanje plaće) stručnog suradnika (psihologa, logopeda) u školama i/ili vrtićima ili dolaska stručnjaka jednom tjedno u odgojno-obrazovnu ustanovu

Briga o mentalnom zdravlju drugih započinje brigom o vlastitom mentalnom zdravlju

